

DIETARI DE LA BIBLIOTECA POPULAR

DE MANRESA

(1928-1939)

1930

ENERO

3-1-30 Empezamos el año y reanudamos nuestra tarea. Vienen por la mañana muchos lectores a devolver libros y al mismo tiempo a llevarse otros; también en la sala de lectura hay bastantes lectores, esto me agrada en extremo, pues recuerdo que por la mañana el año pasado tal día como hoy la Biblioteca fue poco concurrida, si bien por la tarde recobró su aspecto habitual.

[3/1/1930. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió sobre diferents aspectes de la gestió de la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

4-1-30 Cendra,¹ portero del Instituto y encargado de traernos la correspondencia, nos baja hoy un gran montón de revistas que han ido llegando durante estos días de fiesta; las apuntamos en sus respectivas tarjetas. Hacemos con papel cuadriculado una libreta para apuntar diariamente para la estadística mensual los lectores que han utilizado el préstamo.

5-1-30 Lluve copiosamente. A pesar de la lluvia vienen algunos lectores a la sala de lectura y al préstamo. Es hoy domingo.

6-1-30 Día seis. Reyes. Viene también poca gente porque, además de que es día de fiesta para los chiquillos, sigue lloviendo a mares.

7-1-30 Mi compañera Sra. Fernández empieza hoy a redactar la guía de lectura de este mes. La dedicamos a los maestros y es por lo tanto de obras de Pedagogía.

8-1-30 [...] Viene hoy más gente por haber disminuido la lluvia.

---

¹ Eustaquio Sendra Escalada va ser conserge de l'Institut entre els anys 1928 i 1933.

9-1-30 [...] Me dedico hoy a hacer las cuentas del 4º trimestre para enviarlas a la Central.

10-1-30 [...] Recibimos del Sr. Torra los números de “Ciutat” para la dirección. [...]

13-1-30 Arreglamos las signaturas que consulté el sábado día 11 en Barcelona con el Sr. Rubió; son de los últimos libros recibidos en el pasado noviembre. Arreglamos el catálogo autores (servicio préstamo) y mi compañera Sra. Fernández hace cédulas divisionarias para su más fácil manejo.

15-1-30 Carta de la Dirección comunicando que este año recibiremos en lugar de la revista “Lectures pour tous”, “Vie a la champagne”, suscripción en Librería Bastinos (Pelayo 52), y carta de la Dirección anunciando que, publicados los anuarios de 1928, podemos redactar ya la memoria para el anuario de 1929.² [...] Escribo al Sr. Torra dándole las gracias por su donativo de los números de “Ciutat” para la Biblioteca Central.

[14/1/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què l'insta a redactar la memòria de l'anuari de 1929.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

16-1-30 Escribo al Director de la revista local “Indústria i comerç”,³ pidiéndole tenga la bondad de seguir enviándola. [...]

18-1-30 Carta contestando que no pueden enviar completa la revista “Indústria i comerç” por tener los números agotados.

[17/1/1930. Carta de Jaume Feu a la Biblioteca en què comunica que és impossible enviar els números complets de la revista “Indústria i comerç”.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

19-1-30 Domingo, día de mucha animación en la Biblioteca. Vienen muchos visitantes, unos son de Burgos, van acompañados de ciudadanos manresanos. Me gusta enseñarles la Biblioteca con su catálogo; ellos en Burgos emplean también la clasificación decimal.

---

² Les memòries recollen l'activitat duta a terme per les biblioteques durant l'any, acompanyada de les estadístiques de nombre de lectors, entrades de llibres, llibres cedits en préstec, etc. Es publicaven als anuaris de les biblioteques populars. Es van publicar del 1922 al 1935. Els tretze anuaris inclouen un text preliminar sense signar, obra de Jordi Rubió.

³ Revista publicada a Manresa entre els anys 1925 i 1933. La seva finalitat bàsica era la publicitat al servei dels comerços i indústries locals. Més endavant, va treure un suplement artístic il·lustrat on es recollen informacions comercials amb un tractament periodístic.

20-1-30 La Biblioteca está muy animada. Carta de la Soc. de Documentation industrielle para llamarnos la atención sobre su organización y principalmente sobre las cédulas documentales de electricidad.

21-1-30 Se pone un anuncio para indicar el cierre de la Biblioteca el día 23 por ser el Santo de S.M. el Rey.

24-1-30 Carta de la Dirección en la que anuncia que, vista la gravedad del estado del esposo de mi compañera Sra. Fernández, ha sido autorizada por el Sr. Diputado Ponente de Cultura para permanecer en Barcelona mientras las necesidades lo exijan y quedando por lo tanto yo sola para atender a la Biblioteca; la puedo cerrar los lunes por la mañana para tener el día de descanso semanal; debo ponerlo en conocimiento del público hasta nuevo aviso. Carta de mi condiscípula y actual Directora de la Biblioteca de Ulldecona, notificándome la inauguración de esta nueva Biblioteca y ofreciéndose como nueva compañera profesional. Contesto a la Directora de Ulldecona.

25-1-30 Me participan la triste nueva del fallecimiento del esposo de mi compañera Sra. Fernández; le escribo uniéndome a su dolor. La Biblioteca está bastante animada; no tanto como ayer, vinieron 44 hombres.

26-1-30 Domingo, llueve, viene por lo tanto poca gente; además de la lluvia está el camino intransitable debido a los montones de piedras, arena, tierra removida todo ello con motivo de estar asfaltando el último trozo del paseo.

27-1-30 Lunes por la mañana, la Biblioteca está cerrada. Sin embargo trabajo para hacer las estadísticas de este mes. Por la tarde viene bastante gente. [...]

29-1-30 Escribo un pequeño encabezamiento para publicar los resúmenes estadísticos del pasado año. Pienso titularlo *Adelantándonos al Anuario*.

31-1-30 Visita la Biblioteca Mossèn Luís Sarret, hijo del Archivero Municipal de esta ciudad y archivero a su vez de Tárrega, con el fin de que le indique y le enseñe cómo tenemos nosotros el catálogo puesto que debe arreglar una pequeña Biblioteca.

FEBRERO

1-2-30 Leo en “La Vanguardia” el nombramiento de la Sra. Fernández, hasta ahora auxiliar de esta Biblioteca, para el mismo cargo en la Biblioteca de la Escuela Elemental del Trabajo y de la auxiliar de Granollers Pilar Herp para auxiliar [del] servicio [de] préstamo [de la] Biblioteca Central. [...]

2-2-30 Domingo. Bastante préstamo, pero poca constancia en la sala de lectura; hay sardanas en el paseo y los lectores se marchan a los 5 minutos.

3-2-30 Acabo las estadísticas y hago el repaso para ver cuántos lectores se han inscrito durante el pasado enero.

4-2-30 Envío una nota a los periódicos, puesto que mañana son los funerales del esposo de la Sra. Fernández. [...]

5-2-30 Trabajo todo el día para hacer las estadísticas de obras y volúmenes ingresados durante el año 1929. [...]

6-2-30 Empiezo a redactar la memoria para el anuario de 1929. [...] Viene un corredor de la Fund. Bernat Metge y me enseña un libro *Sigil·lografia catalana*, de Sagarra⁴, acaba de aparecer el tercer volumen. [...]

9-2-30 Domingo. Lluve mucho pero, sin embargo, quedo bien impresionada; vienen bastantes estudiantes que aprovechan toda la mañana para leer. Directamente del libro registro hago para el anuario una lista de los que han hecho algún donativo a la Biblioteca durante el año 1929.

10-2-30 Carta comunicando el traslado de la Sra. Fernández, auxiliar de esta Biblioteca, a la plaza vacante de igual categoría de la Biblioteca de la Escuela del Trabajo.

[8/2/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què comunica el trasllat d'Emília Fernández.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

11-2-30 Mucho préstamo y animada la sala lectura.

14-2-30 Carta de la Dirección anunciando el envío de 123'50 ptas. para material y 234'60 para portería y limpieza, total 358'10 ptas. [...]

---

⁴ Ferran de Sagarra i de Sicar (Barcelona, 1853-1939). Historiador.

[14/2/1930. Cessament de la plaça d'auxiliar de Manresa d'Emília Fernández per prendre possessió de la plaça d'auxiliar a la Biblioteca de l'Escola del Treball.](#) (Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya)

15-2-30 Llegan por giro postal las cantidades anunciadas ayer. Pago 2 pesetas al cartero y sesenta pesetas a María Coma por el servicio de portería. [...]

16-2-30 Domingo. Mucha animación. Se inscriben tres lectores en el servicio de préstamo. Uno de ellos es hija de una maestra de la graduada D^a. Trinidad Colominas. Visita la Biblioteca Don José Mas i Estatué, redactor corresponsal del "Patria" de Sallent. Dice que hoy clausuraran un mes la Biblioteca [de Sallent] para instalar la calefacción central.

17-2-30 Carta de la Srta. Concepción Múnera anunciando su llegada para realizar las prácticas de Bibliotecaria.

[15/2/1930. Carta de Concepció Múnera a Pilar Bertran en què anuncia la seva arribada a Manresa per fer les pràctiques a la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

18-2-30 Llega acompañada de su mamá la Srta. Múnera. Empieza por la tarde a verificar el préstamo cuyo manejo le indico. Empieza a poner algunos folletos en sus cajas respectivas.

19-2-30 Carta al Sr. Rubió anunciándole la llegada de la Srta. Múnera.

[19/2/1930. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió en què li comunica l'arribada de Concepció Múnera.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

20-2-30 De la Dirección carta suponiendo la llegada de la Srta. Múnera y diciendo que puedo continuar cerrando los lunes por la mañana.

[19/2/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què anuncia l'arribada de Concepció Múnera i l'autoritza a continuar tancant els dilluns al matí.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

22-2-30 La Srta. Múnera empieza a redactar una Guía de Lectura de "Vidas de Santos" y a realizar el servicio de préstamo. Tenemos la agradable sorpresa de la visita del Sr. Rubió que va acompañado de su hijito. Aprovecho la oportunidad para hacerle varias preguntas. Al mismo tiempo me encarga que, además de la memoria, redacte un pequeño trabajo de libros y lectores leídos concretándome una sección determinada.

23-2-30 Domingo. Vienen muchos lectores. Pronto por la mañana y antes de abrir la Biblioteca hago el inventario de 1929.

24-2-30 Lunes por la mañana, la Biblioteca está cerrada; aprovecho el rato para copiar la memoria.

26-2-30 Tengo ya concluida la memoria y los resúmenes estadísticos. Ayudada por la Srta. Múnera miro cuantas veces han sido utilizadas en préstamo y por qué clase de lectores las obras de la sección de historia.

27-2-30 Pago al sereno diez pesetas por la calefacción de enero y febrero. Acabo de redactar el trabajo sobre historia (lectores).

28-2-30 Pago las cantidades correspondientes de portería y limpieza. Intercalamos en el catálogo de referencias de títulos diez cédulas de los libros recibidos en noviembre.

MARZO

1-3-30 Hago hoy la estadística de la sala de lectura del pasado mes. Lluve mucho durante todo el día.

2-3-30 Domingo. A pesar de la lluvia la Biblioteca está muy animada.

4-3-30 Martes de Carnaval, la Biblioteca solo se abre por la mañana.

5-3-30 Escribo a la dirección carta remitiendo una guía de lectura, las estadísticas de febrero y el inventario de 1929. La Biblioteca está poco concurrida por ser miércoles.

7-3-30 [...] Por la tarde dejo la Biblioteca al cargo de la Srta. Múnera para asistir a la Fiesta que celebran en el Kursaal⁵ los estudiantes del Instituto por ser la festividad de Santo Tomás, correspondiendo así con los profesores que asistieron el día de la Fiesta del Libro.

9-3-30 Domingo; en el Paseo bailan sardanas de doce a una. A pesar de ello vienen bastantes lectores pero muchas niñas y muchachos abandonan la lectura al llegar hasta nosotros el "Crit de la Tenora". A poco rato de

---

⁵ El Teatre Kursaal, situat al bell mig del passeig de Pere III, fou un encàrrec d'Andreu Cabot, empresari amb una llarga experiència en la indústria cinematogràfica. Els plànols foren encarregats a l'arquitecte manresà Josep Firmat, que dissenyà un edifici de composició clàssica, seguint els postulats noucentistes de l'època. El teatre fou inaugurat el 26 d'agost del 1927. L'any 1988 es va tancar. Després d'una llarga i constant campanya impulsada per l'Associació Cultural el Galliner, es va poder tornar a obrir, remodelat, el febrer del 2007. Des d'aleshores fins avui dia, s'ha convertit en un referent de la cultura i l'espectacle del país.

entrar en la Biblioteca llega la Srta. Rosa Obradors, Directora de la Academia Cots, con el fin de regalar a la Biblioteca un ejemplar de una obra suya titulada *Ortografía catalana. Método Práctic*; también me obsequia con un ejemplar.⁶ [...]

10-3-30 Llegan por el recadero diez anuarios para que los distribuya entre las personas que más se interesan por la Biblioteca [...].

13-3-30⁷ Ha vingut poca gent; avui a la tarda al Kursaal hi ha un circ i tota la gent es queda allí excepte tres o quatre lectors; Manresa és gran, però a pesar d'això qualsevol acte extraordinari que es faci reflecteix molt en la vida d'altres centres.

14-3-30 Anem aquesta tarda a casa el Sr. Sarret a portar-li un Anuari de les Biblioteques Populars de 1928; diu que ens ho agraeix molt, que el llegirà i el portarà a l'Arxiu. Després, i també per a donar un Anuari al Sr. Jorba, amb la Srta. Múnera, anem a la Casa Jorba i dit Sr. es mostra molt agraït i amable.

15-3-30 Un préstec com pocs dies; és impossible deixar-lo arreglat. Així és que demà hauré de venir un xic d'hora a fi de tenir-ho arreglat tot a l'obrir la Biblioteca. Durant les primeres hores la feina del préstec va alternada amb la catalogació.

16-3-30 Diumenge. Ve avui molta gent; he vingut aviat, a l'obrir està ja tot llest; de seguit comencen a tornar i a prendre llibres.

17-3-30 Dilluns, hi ha molt poca gent; ha vingut però el militar que ens regalà "*Toques de Clarín*" que fa molt temps que no havia vingut.

18-3-30 Esperem carta del Sr. Rubió per a veure si pot marxar la Srta. Múnera, doncs ja fa un mes que és aquí. Anem catalogant, ja ens falten pocs llibres.

---

⁶ Rosa Obradors i Rovira (1900-1973). Mestra i directora de l'Acadèmia Obradors, creada a Manresa a començaments dels anys 20 com a centre per a noies. Era un centre agregat a l'Acadèmia Cots de Barcelona. D'aquesta manera, l'alumnat podia aconseguir les titulacions oficials de càlcul mercantil i tenidoria de llibres només passant un examen a Barcelona. Rosa Obradors, com esmenta el text, va publicar el 1930 un manual per aprendre el català que era un resum del manual d'ortografia de Pompeu Fabra.

⁷ A partir d'aquesta data el dietari serà escrit en català. No hi ha cap referència directa de les bibliotecàries al respecte. El dictador Primo de Rivera havia dimitit el gener del 1930 i ja havia començat la *Dictablanda*, període de més tolerància. Una mostra és la nota anterior, sobre la publicació de l'obra de Rosa Obradors.

19-3-30 Diada de Sant Josep. No vénen gaires noies; es veu que estan enfeinades fent la crema; nens i nenes sí que en vénen, encara que molts menys que els diumenges. Homes, pocs també.

21-3-30 Em porten i pago la factura del recader, 15'05 ptes. És de tot l'any 29 i part del present. [..]

22-3-30 Carta de la direcció dient que el dia 23 la Srta. Múnera pot donar per acabades les seves pràctiques aquí i que puc ingressar el llibre "Ortografia Catalana. Mètode pràctic".

[21/3/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què anuncia la fi de les pràctiques de Concepció Múnera.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

23-3-30 Avui he acabat les meves pràctiques a aqueixa Biblioteca, havent sigut uns dels dies millors de ma vida. Per part de la bibliotecària, Srta. Bertran, a la que estic molt agraïda, doncs no solament s'ha portat com una companya amb mi, sinó com una amiga.

En ella no sols hi he fet les pràctiques degudes, per lo que es refereix a la biblioteca en particular, com és catalogar, signar, fer estadístiques, etc., sinó que he posat més amor a la meva carrera somiant en que jo també un dia podré estar en una per sempre.

[Nota escrita per Concepció Múnera, bibliotecària en pràctiques]

Marxa aquesta tarda la Srta. Múnera, després d'haver estat prop de cinc setmanes fent pràctiques en aquesta Biblioteca. Cal dir que m'ha ajudat i fet molta companyia ja que ara estic sola a la Biblioteca. És diumenge i ha vingut bastanta gent. Ahir a última hora de la tarda va venir la professora d'una Acadèmia Comercial (Particular), D^a. Pilar Oliveras. És professora d'anglès també i s'emportà en préstec el n^o de gener de la "Renaissance de l'Art", perquè té articles en aquest idioma.

24-3-30 Dilluns; la Biblioteca no s'obre sinó a la tarda; ve poquíssima gent, ho aprofito per a posar al dia les estadístiques de préstec (l'original i la còpia).

25-3-30 La Biblioteca només s'obre al dematí per ser la festa de l'Anunciació de Ntra. Senyora, vénen avui moltes nenes, més que nens; dóna gust perquè, a pesar d'haver-n'hi de molt petites, no se sent gens de soroll. Carta de la direcció anunciant la vinguda de la Srta. Boixader el pròxim dijous dia 27 per a realitzar les seves pràctiques.

26-3-30 Rebo carta de la Srta. Boixader, notificant-me la seva arribada.

[25/3/1930. Carta d'Angelina Boixader a la Biblioteca en què anuncia la seva arribada per fer-hi pràctiques.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

27-3-30 Arriba, acompanyada de la seva tieta, la Srta. Angelina Boixader per a realitzar les pràctiques. [...] A la tarda aquesta Srta. intercala cèdules de catàleg en el d'autors dels llibres registrats per la Srta. Múnera. [...]

28-3-30 Avui intercalem les cèdules de matèries. La Srta. Boixader ja fa el servei de préstec.

29-3-30 Avui la Srta. Boixader fa la guia de lectura per al mes d'abril; és, aquesta vegada, de jocs i esports. Antes de sortir deixem arreglada l'estadística de préstec, ja que demà és diumenge.

30-3-30 Avui és diumenge, però ve poca gent perquè es ballen sardanes. La Srta. Boixader tria llibres per a les lectores de préstec i els hi apunta.

31-3-30 És dilluns i la Biblioteca continua obrint-se només a la tarda. L'obre la Srta. Boixader, doncs jo vinc una mica tard. Hi ha bastant préstec. Porto flors del jardí de casa (Barcelona) i la Maria arregla dos gerros amb elles.

ABRIL

1-4-30 Comença a fer calor; els arbres del passeig treuen les primeres fulles, tot això fa que a la Biblioteca s'hi estigui més bé, doncs no hi fa tant fred. Ajudada per la Srta. Boixader faig les estadístiques de la sala de lectura i del préstec, s'hi han inscrit durant el passat març 46 persones i s'han deixat més llibres de les dues seccions (infantil i adultes); durant el mes de febrer també se'n van deixar més que al gener; veiem doncs un progrés en dit servei.

3-4-30 Faig els comptes de la Biblioteca ajudada per la Srta. Boixader, després reclama alguns llibres deixats en préstec. Comprem a la Llibreria

Bausili un seca-firmes de metall. Al dematí vénen més estudiants, ja que han fet festa a l'Institut demanant poguer-se examinar aquí.

6-4-30 Diumenge, ve bastanta gent, sobretot nens i nenes; de visitants no en manquen.

8-4-30 Preparem llibres per a relligar. Ve un catedràtic de l'Institut (d'Història natural) i diu que tenim molt bones obres de ciències.

10-4-30 Escric al Sr. Rubió demanant si es poden enviar gaires llibres a relligar i demanant concretin les festes de Pasqua. [...]

11-4-30 De la direcció carta enviant per gir postal [...], 123'50 ptes. per a gastos de material i 234'60 per a gastos porteria i neteja. Total 358'10 ptes. [...] La carta diu que la Srta. Boixader acaba les pràctiques.

13-4-30 Des del dia 27 del passat març que sóc aquí Manresa per fer pràctiques de Biblioteca. Ahir el Sr. Rubió va enviar avís dient-me que anés a passar aquestes festes de Setmana Santa i Pasqües amb la meva família. Suposo que després tornaré. No obstant, no puc deixar de dir que aquests dies m'han sigut molt agradables, passats junt amb l'amable companyia de la Srta. Bertran, i jo crec que també de molt profit.

Desitjo que el Sr. Rubió m'hi torni a enviar alguns dies més, però, si per de cas no tornés, deixo aquest petit record.

[Nota escrita per Angelina Boixader, bibliotecària en pràctiques]

Marxa avui la Srta. Boixader després d'haver-me fet bona companyia i bon servei. Ha vingut avui diumenge bastanta gent. Carta del Sr. Rubió dient que puc tancar aquest any la Biblioteca des del dijous Sant al dilluns de Pasqua inclusiu i després el dia de Sant Jordi.

14-4-30 Poso a la porta un anunci bilingüe⁸ anunciant el tancament de la Biblioteca aquestes festes. Envio les estadístiques i guia de lectura als diaris i els dic avisin als lectors el tancament de la Biblioteca aquests dies.

---

⁸ Un altre exemple que hi havia més tolerància lingüística durant la *Dictablada* d'aquells moments.

16-4-30 Ve força gent. Demà la Biblioteca es tancarà fins al dilluns de Pasqua inclusiu. Deixo una clau a l'Ajuntament.

22-4-30 Torna a obrir-se la Biblioteca, ve molta gent a retornar i a prendre llibres. Són, després de feta l'estadística, 60 les persones que han vingut a buscar llibres i 63 els llibres deixats. Demà per ser la festa de Sant Jordi la Biblioteca estarà altra volta tancada.

24-4-30 Vaig passar el dia a Sallent (Sant Jordi) amb la Srta. Puig i visitant a la Sra. Sancho. Torna a venir força gent al préstec. S'inscriu al préstec un catedràtic de l'Institut.

25-4-30 Ve el recader a buscar els llibres que envio a la Central a relligar, són sis paquets.

27-4-30 Diumenge, dia de la Mare de Déu de Montserrat. Carta de la Srta. Bozzo.

[25/4/1930. Carta d'Elvira Bozzo a la Biblioteca en què anuncia la seva arribada a Manresa per fer-hi les pràctiques.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

28-4-30 Rebo carta de la direcció anunciant l'arribada de la Srta. Elvira Bozzo, tercera alumna que durant aquest curs ve a Manresa a realitzar les pràctiques a aquesta Biblioteca. Arriba la Srta. Bozzo acompanyada de la seva mamà i comença les seves pràctiques.

[26/4/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què anuncia les pràctiques d'Elvira Bozzo.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

29-4-30 Al dematí hi ha a la Seu els funerals de l'Arxipreste de la Seu, el DⁿAlabern i em crec amb l'obligació d'assistir-hi. La Seu està plena de gom a gom. Acabats els Sants Oficis, junt amb la Srta. Bozzo anem a la Biblioteca que ja havia obert la Maria, tal com li deixí encarregat.

30-4-30 [...] La Srta. Bozzo fa una guia de lectura del renaixement literari, pictòric i musical aprofitant l'oportunitat de que ara s'està celebrant el seu centenari.

[30/4/1930. Carta d'Elvira Bozzo a Jordi Rubió en què explica la seva experiència de pràctiques a la Biblioteca de Manresa.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

MAIG

1-5-30 A pesar de ser la festa del treball tenim la Biblioteca oberta. Ve poca gent, però, no obstant, més de la que em creia.

2-5-30 No obstant estar avui tancat l'Institut per ésser festa oficial, són bastants els alumnes que vénen a la Biblioteca; això m'agrada ja que es veu que no vénen els altres dies sols perquè els ve de pas.

3-5-30 Telefonem a Sallent que la Srta. Bozzo hi anirà demà diumenge matí per a veure l'aspecte d'aquella Biblioteca un dia de festa tal com li recomanà el Sr. Rubió.

4-5-30 La Srta. Bozzo va a Sallent a fer pràctiques aquest dematí. No ve molta gent, sobretot marxen aviat.

5-5-30 Dilluns. Aquest matí he estat a la Biblioteca de Catalunya. No obstant, no he pogut veure ni la Srta. Muntaner ni el Sr. Rubió, era massa aviat i no m'ha estat possible esperar-me. A la tarda ve poca gent, de set a vuit tothom va al mes de Maria de l'Hospital, l'Església està que vessa segons diuen.

6-5-30 Lo mateix d'ahir, han vingut poquíssims nens ja que ha plogut força. Cada dia ve tota la tarda un estudiant de Dret, també des de fa dos dies un senyor que pren apunts de la Revista Iberia.

7-5-30 [...] Visita del Sr. Ribera Font, demanant dades per a fer un treball sobre la conveniència de que la Caixa de Pensions posi a Manresa una de les seves altres institucions enlloc d'una biblioteca com ja fa bastants dies tenen el propòsit.⁹ Li dono doncs el promig diari de lectors, nº de volums que tenim, nº de llibres llegits.

10-5-30 [...] A la tarda, per ésser el natalici del príncep d'Astúries, la Biblioteca no s'obre.

11-5-30 S'ha quedat avui al cuidado de la Biblioteca, la Srta. Bozzo, jo he assistit a Barcelona a la 1ª comunió d'una neboteta. Em diu la Srta. Bozzo que ha vingut força gent (diumenge).

---

⁹ Finalment, la Caixa de Pensions inaugura la seva pròpia biblioteca a Manresa, al xamfrà del carrer d'Àngel Guimerà amb la Muralla, el 12 de juny del 1932. El projecte de l'edifici ja datava del període 1920-1924, obra de l'arquitecte Enric Sagnier.

14-5-30 Escric al Sr. Rubió carta parlant-l'hi d'un article que ha sortit en "El Dia"¹⁰ i de la proposada Biblioteca de la Caixa de Pensions. [...]

[14/5/1930. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió en què comunica que la Caixa de Pensions té el propòsit d'obrir una nova sala de lectura a Manresa. Li adjunta un article del diari "El Dia" titulat "La Biblioteca Popular i la cultura lliure".](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[Article al qual es refereix Pilar Bertran: "La Biblioteca Popular i la cultura lliure", signat per Antoni Ribas, publicat al diari "El Dia", el 13/5/1930.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[Transcripció de l'article "La Biblioteca Popular i la cultura lliure".](#)

15-5-30 [...] Poso un anunci dient que la Biblioteca estarà tancada dissabte dia 17 per ésser el natalici del Rei.

17-5-30 Encara que festa oficial, venim per a veure si hi ha carta. Efectivament carta del Sr. Rubió. [...]

18-5-30 *Durant tres setmanes he compartit amb la Srta. Bertran el treball de la Biblioteca, coneixent al mateix qu'el funcionament el caràcter d'aquestes institucions fins ara completament desconegut per mi.*

Avui, qu'és el meu últim dia d'estada a Manresa, sento la recança d'haver de deixar un treball que s'ha guanyat totes les meves simpaties i qu'he dut a terme, sinó tan bé com seria precís, almenys amb tot el meu entusiasme i afecte.

Els dies qu'he passat a la Biblioteca de Manresa m'han fet conèixer l'obra meritòria per tots conceptes que realisan les Biblioteques Populares de la Diputació, en la que té una part activa l'esforç continuat de les seves bibliotecàries. Em toca a mi també la satisfacció d'haver treballat una mica pel seu engrandiment afegint un gra de sorra a la labor cultural durant la meva estada a la Biblioteca Popular de Manresa de la que guardaré un inesborrable recort.

[Nota escrita per Elvira Bozzo, bibliotecària en pràctiques]

---

¹⁰ Es refereix a l'article titulat "La Biblioteca Popular i la cultura lliure", signat per Antoni Ribas, i publicat el 13 de maig, que critica que la secció dels llibres de religió de la Biblioteca sembli la d'"alguna confraria" i hi "hagin estat exclosos tots els llibres de lliure crítica religiosa, d'història de religions..."

Marxa avui la Srta. Bozzo després d'haver treballat amb l'entusiasme de tot bon principiant i d'haver-me fet bona companyia. És diumenge i han vingut forces lectors, sobretot nens.

19-5-30 Dilluns a la tarda. Mentre arreglo el préstec d'ahir m'haig de destorbar quatre vegades consecutives (amb molt gust ho faig) per a explicar el maneig del catàleg a varis lectors que per ell s'interessen. Arriben les guies de lectura redactades per la Srta. Bozzo amb motiu del centenari del Romanticisme.

20-5-30 Envio als diaris les estadístiques del passat mes i una còpia de la llista dels llibres novament adquirits. [...] Prego als directors dels diferents diaris posin l'anunci de l'horari d'estiu: tarda de 6 a 9. [...] Vénen forces lectors a préstec. S'inscriu una Srta.

21-5-30 Posem a la porta l'avís de l'horari d'estiu que començarà el dia 1 de juny. Envio guies de lectura a les entitats manresanes i a les Biblioteques Populars.

24-5-30 Visita del Sr. Albagés i altres mestres i un sacerdot de Barcelona, els explico el maneig del catàleg i la classificació els agrada força. Visita d'un altre mestre Nacional, Sr. Masegú, i del President de la Creu Roja invitant-me a presidir una taula el dia de la Festa de la Bandereta, dijous. Els en dono les gràcies però no puc per estar la Biblioteca oberta.

27-5-30 Aquest dematí ha durat una bona estona que hi ha hagut gran moviment en el préstec. Aquesta tarda plou, però vénen bastants nens. Ara faig les estadístiques de la sala de lectura.

28-5-30 Cuidant-me del préstec i de la tria de llibres per als lectors. Vénen quatre nenes a la Biblioteca de part del mestre d'escola particular Sr. Sellarés.¹¹ Em penso que seran bones lectores. També trobo diferència entre aquest any i el passat, ja que van venint en aquest temps forces lectors infantils nous.

29-5-30 Plou moltíssim. És avui dijous dia de l'Ascensió i fira de l'Ascensió aquí Manresa. Només s'obre la Biblioteca al dematí. No es pot celebrar la festa de la Bandereta. Una comissió de la Creu Roja, formada principalment pels dos ex-concejals que vingueren a les passades

---

¹¹ Jaume Sellarès tenia una cinquantena d'alumnes a la seva acadèmia.

conferències de l'any 29 (Sr. Martí i Massegú), vénen a oferir-me un ram de flors per haver buscat Srtes. per a dita Festa. Posem el ram a la Biblioteca.

30-5-30 Intercalo en el catàleg d'autors i matèries les cèdules dels últims llibres rebuts. Hi ha avui molt préstec, 38 lectors. Tot el dia es senten els pianos i pims i pams de la fira. De nens i nenes deunidó a la sala de lectura.

31-5-30 S'inscriu avui la lectora amb nº 359, acabant-se amb aquest nº els lectors inscrits en el mes de maig.

JUNY

1-6-30 Ve molt poca gent, fa bon dia i és l'últim de la fira. Estic avui sola perquè la Maria s'examina d'ingrés a l'Institut. És diumenge i dic que ve poca gent comparant-ho amb els altres dies festius, però no obstant m'hi veig una mica amoïnada per a atendre a tothom.

2-6-30 Dilluns, la Biblioteca és el primer dia que s'obre de sis a nou a la tarda. Es queden avui vuit o nou lectors fins a les nou. Arreglo el préstec d'ahir.

3-6-30 Faig, o millor dit, acabo de fer les estadístiques de la sala de lectura que haig d'anar alternant amb el préstec. També avui es queden lectors fins a les nou.

4-6-30 Acabo avui les estadístiques de préstec i veig que s'han deixat més llibres que el mes passat i que els lectors que l'han utilitzat són 197. Avui ja només es queda un lector fins a les nou i un altre ve a buscar un llibre en préstec. Faig també les estadístiques per a enviar als diaris. Dono les dues ptes. al carter.

5-6-30: [...] Començo a fer una guia de lectura d'obres de Ciències Socials. Ve més gent que el mes passat.

6-6-30 Arriben els llibres de Mutualisme per al Sr. Pujades. [...] Comprem un timbre, una papelerera alambre, un altre seca-firmes, un regle llarg i un de curt i una regadora.

7-6-30 Avui dissabte vénen menos lectors a la tarda que els altres dies, al vespre a un quart de nou la Biblioteca queda deserta fins a les nou que tanquem. El Sr. Pujades em dóna varis fullets de mutualisme.

8-6-30 Diumenge. Ve molt poca gent gran. De nens sí que en vénen. Demà resulta ser festa tot el dia, ja que és dilluns de Pasqua i a la Biblioteca no obrirem a la tarda i al dematí tampoc per ser dilluns.

10-6-30 Dimarts. Aquest dematí vénen bastants llegidors de diferents edats, quasi tots de l'Institut i de dos de la Universitat, també ve un militar i estudiants lliures de l'Institut i residents a Sabadell vénen a visitar la Biblioteca.

11-6-30 [...] Arriba el 1r nº de la nova revista "Imatges" (Subscripció).

12-6-30 Vénen pocs lectors al dematí perquè ja fa massa calor i además a l'Institut ja han acabat d'examinar als lliures i per tant tothom que s'arriba al Grup Escolar¹² té de fer-ho expressament per a venir a la Biblioteca. [...] Envio les estadístiques als diaris i la guia de lectura del Romanticisme. [...] Comprem a la Llibreria Bausili dos escaletes per a posar plomes, una capsa de compassos.

13-6-30 Ve a la tarda poquíssima gent perquè plou força. Ens sap greu, ja que tenim la Biblioteca plena de ginesta que hem anat a collir aquesta tarda. [...] Cap al tard para la pluja, però es ballen sardanes a la plaça de l'Om.

14-6-30 Avui a la tarda vénen menys lectors que ahir; ha fet un gran temporal i un llamp ha caigut en una fàbrica d'alcohols de la carretera de Santpedor, produint-se un gran incendi explotant dos calderes d'alcohol. Hi ha hagut bastants ferits i, tot Manresa, acudint al lloc del succés, no han vingut a la Biblioteca.¹³

15-6-30 Diumenge. Vénen bastants lectors, a pesar de celebrar-se la festa del Bruch. Això sí, com que hi ha sardanes, la Biblioteca a tres quarts d'una es queda deserta.

---

¹² Era com es coneixia popularment l'Institut.

¹³ A causa d'una tempesta de gran violència esdevinguda a les 15.30 aproximadament, un llamp va caure a la fàbrica d'alcohols de Baldomer Casas (situada a prop de l'estació de Manresa Alta). Va provocar un incendi i una explosió de les calderes, fet que va comportar la caiguda de parets i envans de l'edifici. L'escrient i el químic hi van quedar sepultats, però van poder ser rescatats pels bombers, si bé amb ferides greus.

20-6-30 Durant els dos dies anteriors ha continuat la vida de la Biblioteca. Ahir dia 19 fou la diada de Corpus, la Biblioteca sols s'obrí al dematí. Vingueren pocs lectors, sobretot adults, infantils uns 20 nens. He pogut observar amb el temps que està oberta la Biblioteca, que així com els diumenges al matí vénen lectors, els dies d'una festivitat religiosa no vénen gaire. Ja el dia de Sant Josep vàreig indicar la manca de lectors aquell dia. Explico el maneig del catàleg a un altre lector. Són les enramades de la Octava de Corpus i vénen pocs lectors de vuit a nou.

21-6-30 No ens podem queixar. No hi ha molts lectors a la Biblioteca, però tots ells són grans. També vénen alguns nens.

23-6-30 Poca gent, dia de verbena.

25-6-30 S'ha de dir que durant tota la Octava de Corpus al vespre de vuit a nou vénen pocs lectors. [...]

26-6-30 Poquíssims lectors ja que encara continuen les enramades. Llegeixo en els diaris locals que, patrocinat per l'Ajuntament, s'ha acordat donar un curset de gramàtica catalana a la Biblioteca.¹⁴ Estranyo el procediment de l'Ajuntament que no me n'ha dit encara res.

[23/6/1930. Carta de la Comissió Municipal Permanent de Manresa en què demana al President de la Diputació Provincial de Barcelona que es pugui realitzar un curs de català per a adults a la Biblioteca de Manresa.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

27-6-30 Escric al Sr. Rubió carta dient-li lo del curset de les classes de català. Avui a la tarda vénen també pocs lectors, ja que les enramades o processons i festes de la Octava de Corpus s'han ajuntat amb la festa del Sagrat Cor que es celebra avui a Manresa, sortint una solemne processó de l'Església de Sant Ignasi.

[27/6/1930. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió en què li comunica que s'ha assabentat per la premsa que es farà un curset de català a la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

28-6-30 Es coneix que han passat les enramades i, com esperava, la Biblioteca torna a estar un xic concorreguda; crec que no ha sigut tan explosiva l'entrada avui del nº de lectors a la Biblioteca degut a que és la verbena de Sant Pere i Sant Pau.

---

¹⁴ Un altre exemple del període transitori de la *Dictablanda*.

29-6-30 Diumenge i festa de Sant Pere i Sant Pau. Molt animada la Biblioteca aquest dematí, ja doncs han comprès forces lectors que val la pena de passar per dessota els raigs ardorosos del sol de la plaça per arribar a la Biblioteca on hi ha, además de la distracció espiritual que proporcionen els llibres, una bona temperatura.

30-6-30 Últim dia del mes de juny. Avui sí que dóna bo la Biblioteca, forces lectors a la sala de lectura i en préstec, visitants. Això suposo durarà fins que hi haurà una altra festa o festes que tornaran a absorbir tota l'activitat dels manresans.

JULIOL

1-7-30 [...] Vénen bastants lectors.

2-7-30 Faig les estadístiques de la sala de lectura i de préstec, vénen pocs lectors.

[2/7/1930. Escrit al diari "Patria" sobre el curs de català que es farà a la Biblioteca.](#)
(Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

6-7-30 Diumenge. La Biblioteca està animada com altres diumenges. Altres n'hi ha hagut que han estat més animats els lectors, però, de totes maneres, fa goig de veure.

7-7-30 Dilluns. Vénen bastants lectors grans després de passada la pluja. Un noiet jove s'excusa d'haver estat força temps sense venir perquè ara treballa, diu però que vindrà de vuit a nou ara.

8-7-30 Faig avui cèdules dels últims llibres rebuts. La Srta. manresana Marvidal vindrà a fer una estona de pràctiques al vespre (és alumna de l'Escola de Bibliotecàries).

9-7-30 Em dedico a redactar els comptes del 2n trimestre de 1930. Al dematí la Maria fa el préstec, a la tarda me'n cuido jo.

11-7-30 De la direcció carta dient envien la subvenció de material, porteria i neteja per al tercer trimestre [...]. Adjunt a la mateixa carta hi va un comunicat de l'acord pres per la comissió Provincial Permanent amb data 2 del corrent cedint el local de la Biblioteca per al curset de català patrocinat per l'Ajuntament. Diu que l'Ajuntament cuidi de la vigilància del local durant les classes.

10/7/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què comunica el permís per a realitzar un curs de català a la Biblioteca. (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

7/7/1930. Acord de la Comissió Provincial Permanent de la Diputació de Barcelona perquè es realitzi un curs de català per adults a la Biblioteca de Manresa. (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

12-7-30 Visita a l'Ajuntament per a tractar de les classes de català. Veig el Sr. Balet amb qui tracto de la vigilància de la Biblioteca que s'ha de decidir. Visita del senyor Invers, Director del Liceu Dalmau, professor que té de donar les classes de català, per a posar-nos d'acord.¹⁵

13-7-30 Arriba la subvenció per al tercer trimestre i una carta de la direcció acusant rebut de la justificació de despeses del 2n trimestre i dient envien llibres que teníem a relligar. Diu també que el dia 15 vindrà la Srta. Ribalta per a substituir-me el dia 16, ja que jo tinc d'estar absent. Rebo carta de la mateixa senyoreta dient-m'ho directament.

15-7-30 Dimarts. Arriba al matí la Srta. Ribalta per a substituir-me demà, dia en que s'han d'inaugurar les classes de català.

17-7-30 Trobo a l'arribar a la Biblioteca una nota de la Srta. Ribalta dient que tot ha anat bé. Ahir tingué lloc amb èxit la inauguració del curset de català omplint-se tots els seients de la Biblioteca segons em diu la Maria.

18-7-30 Correspondència rebuda de la Srta. Múnera, la primera de les alumnes que ha vingut a fer pràctiques aquest any a la Biblioteca, dient-me que en les oposicions celebrades el 16 del corrent mes ha estat nomenada auxiliar de Manresa. Contesto a la Srta. Múnera. Escric a la Srta. Ribalta.

16/7/1930. Carta de Concepció Múnera a Pilar Bertran en què anuncia que ha estat nomenada auxiliar de la Biblioteca de Manresa. (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

---

¹⁵ Antoni Invers i Pi (Terrassa 1905-Manresa 1987). El 1927 es va establir a Manresa i hi va dirigir l'acadèmia del lingüista Delfi Dalmau. Persona molt activa, publicà el *Llibre d'Exercicis d'Ortografia Catalana* i va intervenir en la creació de la revista *L'Om* i del diari *El Dia*, del qual seria director un temps. Va ser president, a Manresa, del partit polític Acció Catalana i el 1932 va passar a dirigir l'Escola d'Arts i Oficis, de la qual també era professor. El 1933 va fundar un nou centre, el Liceu Invers, orientat bàsicament a l'estudi d'idiomes. Durant la guerra va ser fiscal municipal de Manresa i el 1938 va marxar al front de l'Ebre. Acabada la guerra, a causa de la seva ideologia catalanista i republicana, va ser depurat i condemnat a dotze anys de presó, dels quals va complir setze mesos a la presó Model de Barcelona. Va reprendre les classes fins al 1958, quan va entrar a treballar a l'empresa química SA Lipmes, on va romandre com a administrador fins al 1972.

[18/7/1930. Carta de Pilar Bertran a Concepció Múnera en resposta a la seva carta anterior.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

20-7-30: Diumenge. Forces lectors, la sala de lectura està animada. Visita de Dm. Fco Gadea y Grau Mtre de València a qui explico el sistema de catalogació de la Biblioteca.

21-7-30 Dilluns, continuo catalogant i fent el servei de préstec; ja ho tinc prou distret després de fer l'estadística de préstec.

22-7-30 Ibérica de Industrias químicas regala a la Biblioteca els llibres *Manual muestrario del tintorero* i *Agenda del tintorero para 1930*. Faig per a enviar a la Central i com a guia de lectura d'aquest mes una llista de les novel·les franceses últimament rebudes. [...]

23-7-30 [...] Dec dir que la Biblioteca està més concorreguda durant aquest mes de juliol que en el passat juny.

24-7-30 Avui, degut a una excursió a Montserrat, per molts dels estudiants barcelonins (fills de Manresa) que vénen a la Biblioteca i degut també a ser tarda i vigília de festa (verbena de Sant Jaume) no vénen gaires lectors. [...]

Visita del Sr. Pagès¹⁶ i altres mestres de Manresa acompanyant a l'inspector del partit Manresa i Terrassa, Sr. Galisteo.

25-7-30 Dia de Sant Pere, la Biblioteca s'obre sols al dematí. Vénen pocs lectors a la sala de lectura i pocs en préstec, sols cinc homes i una dona.

26-7-30 Es veu que és veritat aquell *ditxo* de *l'endemà de festa, festa*, ja que vénen també pocs lectors.

27-7-30 Diumenge. Visita d'uns socis del "Centre d'Esports Catalunya" de Barcelona, vénen acompanyats d'un soci del Centre Excursionista de la Comarca de Bages.

31-7-30 És el dia de Sant Ignasi. Es nota tot seguit perquè vénen pocs lectors sobretot a la tarda, ja que fan sardanes al carrer de Sobrerroca de 7 a nou.

AGOST

---

¹⁶ Andreu Pagès i Torruella exercí el magisteri a Manresa fins al juliol del 1933.

1-8-30 [...] Visiten la Biblioteca Mossèn Marsenyach i altre capellà acompanyant al Rector del Seminari de Vic.

2-8-30 A la tarda vénen poquíssims lectors com acostuma a passar els dissabtes, però en aquest s'accentua més que en altres la falta de lectors. Acabo les estadístiques del passat juliol i compto les cèdules redactades per als últims llibres, 61 de matèries i 76 d'autors.

3-8-30 Envio les estadístiques a la direcció. És diumenge, fa molta calor, es nota perquè no vénen tants lectors a la sala de lectura i en préstec, a pesar d'això la Biblioteca fa goig.

5-8-30 Escric al director de Ibérica de Industrias Químicas donant-li les gràcies pels dos llibres *Manual muestrario del tintorero* i *Agenda del tintorero para 1930*, que han tingut a bé d'enviar-nos. [...]

7-8-30 [...] Plou poquet, però es nota tot seguit a la tarda perquè vénen més lectors que altres dies passegen.

9-8-30 Rebo avui carta particular de la Srta. Múnera dient que ja té el nomenament i que dilluns vindrà ja a la Biblioteca.

[8/8/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què anuncia el nomenament de Concepció Múnera com a auxiliar a la Biblioteca de Manresa.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[8/8/1930. Nota de Jordi Rubió en què comunica la presa de possessió de Concepció Múnera com a auxiliar de la Biblioteca Popular de Manresa.](#) (Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya)

10-8-30 Diumenge, vénen bastants lectors, dóna gust veure que, amb tot i fer calor, s'arriben a la Biblioteca.

11-8-30 Arriba aquesta tarda la nova auxiliar. És la Srta. Concepció Múnera. És la primera de les alumnes que han vingut aquest curs a fer pràctiques a la Biblioteca, així doncs ja la coneix. Ara, ja revalidada i amb oposicions, està altra volta entre nosaltres. [...]

[12/8/1930. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió en què anuncia l'arribada de Concepció Múnera a la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

13-8-30 Arreglem avui i intercalem en el catàleg les cèdules de les revistes que teníem a enquadrar, així deixem ja la feina llesta abans d'anar a fer

les meves vacances d'estiu. Demà s'encarregarà ja de la Biblioteca la Srta. Múnera.

[A partir de la data següent és l'auxiliar Concepció Múnera qui fa el dietari perquè la directora, Pilar Bertran, és de vacances]

14-8-30 Després d'un temps d'exàmens, torno a trobar-me de nou en aquesta Biblioteca on també vaig passar el meu temps de pràctiques durant el curs passat. Ara ja sóc efectiva. Avui ha marxat la Srta. Bertran de vacances. La Biblioteca s'ha vist poc animada.

15-8-30 Avui, dia de la Mare de Déu d'agost, la Biblioteca està molt animada. Ha vingut un estranger i ha demanat obres escrites en francès. Li he ensenyat tot el que hi havia, quedant molt content i enduent-se una targeta pel préstec; al dematí ha demanat una història de Catalunya.

16-8-30 Aquest dematí han vingut dos frares caputxins dient si teníem obres d'algun caputxí; un d'ells ha resultat ésser el germà de la Srta. Barjau.¹⁷

17-8-30 Diumenge! Dia feliç per a la Biblioteca! Com si per ventura el tresor que ella tanca, agafés també aquest caire de festa que tot n'agafa. En la Biblioteca no es veu com en altres dies aquell aspecte d'una biblioteca de castell sinó una biblioteca popular, on les cadires es mouen, els llibres van d'un lloc a l'altre, la mainada els fullegen, llegint potser amb menys afició que els altres dies; algunes noies ho agafen com a final de passeig, però es veu gent.

18-8-30 Durant aquests dies no ha passat res que hagi pogut llamar l'atenció a la Biblioteca.

27-8-30 La Biblioteca fa uns dies que es veu molt animada. La gent ja va perdent aqueix temor per obrir llibres.

31-8-30 Ahir la Biblioteca va romandre tancada tot el dia per ésser el primer [dia] de la Festa Major. Avui diumenge ha estat oberta el dematí,

---

¹⁷ El pare Josep Oriol de Barcelona (vegeu nota 12 del Dietari de l'any 1928 i notes 14 i 25 del Dietari de l'any 1929).

havent vingut molta gent, principalment visitants, molts d'ells d'ací Manresa que encara no havien estat mai a la Biblioteca, promentent que ja hi vindrien.

SETEMBRE

1-9-30 Aquesta tarda ha vingut poca gent, per causa de la batalla de flors que hi ha hagut.¹⁸

2-9-30 Han vingut nova gent al préstec, arribant ja a 444 lectors. He rebut lletra de la Srta. Bertran dient-me que arriba.

4-9-30 Faig les estadístiques per enviar a Barcelona. Han vingut molts lectors.

[Finalitzades les vacances, la directora Pilar Bertran torna a escriure el dietari]

9-9-30 [...] És avui dimarts, l'endemà de la Mare de Déu de Setembre; està la Biblioteca molt animada. Al tornar de les meves vacances he quedat gratament sorpresa. El passeig està ja asfaltat fins a la Biblioteca i ben il·luminat, això contribuirà a que vinguin més lectors, ja que abans es queixaven, i sobretot a l'hivern, de lo isolada que quedava la Biblioteca.¹⁹ També ha contribuït a que estigués més visitada aquests dies, l'Exposició d'Artistes Manresans que està instal·lada en vàries sales del Grup Escolar i que honra a Manresa pels bonics quadres que en ella s'hi troben.

10-9-30 La Srta. Pilar Herp, Bibliotecària del servei de préstec de la Biblioteca de Catalunya, està ara de vacances. Es troba avui aquí a Manresa on ve cada any a visitar als seus tios i d'ençà que hi ha la Biblioteca no es descuida tampoc de fer-hi i fer-nos una visita. [...] Es repeteix altra volta, però amb més intensitat encara, la impressió de vida activa que havia despertat en mi la Biblioteca de Canet de Mar, ja ben arrelada quan jo hi feia les pràctiques.

---

¹⁸ En aquestes dates se celebraven a Manresa el Jocs Florals de l'Associació de Dependents i alguns carrers es trobaven entapissats de flors. Igualment, es feia una rua que recorria part de la ciutat i s'intercanviaven el llançament de flors amb la gent del públic

¹⁹ El centre de la ciutat convergia aleshores al voltant del carrer del Born. La perspectiva ciutadana era que l'Institut i la Biblioteca, com també el barri del Poble Nou, eren pràcticament l'extraradi.

11-9-30 Estem ja avui totes dues a la Biblioteca, ja que la Srta. Múnera retorna després d'ésser fora els dies 9 i 10. Reprenem juntes la tasca de conjunt, comentant els detalls de la vida de la Biblioteca durant els dies que he estat fora. També la Maria intervé en la nostra feina amb la seva bona voluntat que fa s'estimi i visqui les coses de la Biblioteca com a cosa pròpia. Per uns dies estaran a Manresa amb mi les meves germanes Montserrat i Loreto, professora la primera de la Normal de Tarragona i la segona Mestra Nacional de Gironella.

14-9-30 Diumenge, moltíssims lectors infantils, només que a l'obrir la Biblioteca, tot d'un cop n'han entrat 24. També vénen homes, no tants com altres diumenges, i visitants que també van a veure l'exposició d'artistes manresans.

[15/9/1930. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió en què l'assabenta de la bona marxa de la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

17-9-30 Pago la factura al recader Amado que ha traspasat la botiga, val 11'60 ptes. [...]

18-9-30 [...] Dijous vénen lectors, és veritat, però aquesta setmana, a mesura que es van escolant els dies, en vénen menys.

23-9-30 Demano la factura de donar corda al rellotge. De lectors infantils en vénen moltíssims, ocupen, a més de les seves taules, dues dels grans; fa bonic de veure l'afició amb que llegeixen.

24-9-30 Miro els comptes i veig que puc comprar una tauleta que faci joc amb les butaques de dalt. Avui com ahir vénen moltíssims lectors infantils. [...]

25-9-30 Enviem les estadístiques als diaris i al mateix temps anunciem el canvi d'horari. [...] Compro una taula de vímet.

26-9-30 Porten la taula i la factura de la conducta del rellotge que pago. Sumem els llibres llegits en préstec per cada lector per a veure quins hauran d'ésser premiats el dia de la festa del llibre.

28-9-30 Diumenge, bastants lectors; se'n van però aviat perquè ballen sardanes al passeig.

OCTUBRE

1-10-30 Al dematí assisteixo a l'apertura de curs de l'Institut, on hi ha, ademés dels alumnes, tots els mestres de Manresa. Molts lectors grans i petits, pilots de llibres de la secció infantil. Al sortir de l'apertura de curs entra el tinent d'Alcalde Sr. Coll i Roca²⁰ i el director de l'Institut.²¹

2-10-30 Altra vegada pilots de llibre a la secció infantil. Pago la factura a la casa Thomasa d'una taula de vímet 17'75 ptes. La Srta. Múnera i la Maria fan al dematí repàs de la secció infantil, per ara falten disset llibres que em penso anirem trobant. [...]

3-10-30 Acabades ja les estadístiques, fa la Srta. Múnera una guia de lectura de comerç pensant amb la setmana comercial que celebrarà el Centre de Dependents de Manresa.²² Repetim, pilots de llibres a la secció infantil. Porten una invitació per a assistir al Centre de Dependents a una conferència donada per D. Joan de Déu Trias de Bes.

[3/10/1930. Carta de Pilar Bertran a Jordi Rubió en què anuncia la celebració de la Setmana Comercial a Manresa.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

4-10-30 Carta de la direcció, [cal] tornar a obrir la Biblioteca els dilluns al matí i diu podem acceptar el donatiu del Sr. Ribera i Font. [...]

[3/10/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què comunica que tornin a obrir els dilluns al matí.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

5-10-30 Carta de la direcció dient que diumenge celebrarem la festa del Llibre i que la conferenciant designada és la Srta. María Luz Morales.²³

[4/10/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què comunica la celebració de la Festa del Llibre.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[Anunci de la conferència de la Festa del Llibre.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

---

²⁰ Josep Coll i Roca (Sallent, 1885-Manresa, 1954). Un dels dirigents històrics de la Lliga a Manresa. Durant l'època de la Restauració fou diverses vegades alcalde de la ciutat. La seva presència en aquests actes no és casual ja que sempre havia estat un gran impulsor de la Biblioteca i l'Institut.

²¹ En aquells moments el director de l'Institut era Fidel Rodríguez Alcalde, qui, l'any 1928, havia rellevat en el càrrec Francesc Soler Jovés.

²² El CADCI (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria) era un sindicat de caire reformista i catalanista. Un dels seus membres destacats a Manresa seria Jacint Carrió i Vilaseca, un dels supervivents manresans dels camps de Mauthausen i Gusen.

²³ María Luz Morales Godoy (la Corunya 1889-Barcelona 1980). Periodista i escriptora. Repressaliada pel franquisme, fou inhabilitada de les dues professions durant un temps. Posteriorment continuà la seva tasca col·laborant amb el *Diario de Barcelona*. És considerada una de les pioneres en la incorporació de la dona a l'activitat periodística i literària a Espanya.

[Llista dels llibres per regalar durant la Festa del Llibre.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

7-10-30 Amb motiu de ser avui la festa del Llibre el lector A. Lladó,²⁴ redactor del "Patria", ens porta un llibre, *Biografia de M. Jacinto Verdaguer*, llibre que confirma el seu article en el que diu que tot lector en aquest dia hauria de regalar-nos un exemplar contribuïnt així amb un esforç petit a un engrandiment de la Biblioteca.

[Article d'A. Lladó publicat al diari "Patria", el 6-10-1930, en què, entre d'altres coses, demana que els lectors aportin llibres a la Biblioteca.](#) (Arxiu Comarcal del Bages)

8-10-30 El Sr. Ribera Font envia el seu donatiu de llibres. [...] Porten el paraigüer que esperàvem des de la inauguració.

9-10-30 Escric a tots els diaris dient anunciïn la Festa del Llibre. [...] Vaig a l'Ajuntament a anunciar la Festa del Llibre i a demanar ens portin cadires i plantes. Al mateix temps els dic que tenen de canviar el pany de la porta petita.

[9/10/1930. Carta de Pilar Bertran a Valeri Caldas en què el convida a la Festa del Llibre.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

11-10-30 Carta de la direcció dient arriben els llibres i que la Srta. Mª Luz Morales surt diumenge a dos quarts de deu; demà doncs anirem a rebre-la a l'estació. Els llibres per a repartir demà no arriben fins a dos quarts de vuit a Manresa i fins a dos quarts de nou a la Biblioteca. Venim després de sopar per a arreglar-ho.

12-10-30 Festa del Llibre. Arriba la Srta. Mª Luz Morales acompanyada de la seva mamà; la Srta. Múnera ha anat a rebre-la a l'estació. La sala està plena d'infants, també de grans, ben bé dues-centes persones, moltes s'han d'estar dretes. Vénen quatre catedràtics de l'Institut. M. Domènech, el Sr. Leon, el Sr. De la Cámara i Mateo Martorell.²⁵ El Director de l'Escola d'Arts i Oficis,²⁶ Sr. Narcís Masvidal,²⁷ el jutge de 1ª instància Sr. Izquierdo,

---

²⁴ No sabem si es refereix a mossèn Josep Lladó, també assassinat el 1936 durant la repressió antireligiosa que seguí a l'esclat de la guerra civil. Fou periodista que col·laborà al diari *Patria*, entre altres publicacions.

²⁵ Mariano de la Cámara Cumella, professor d'història, exercí a l'Institut el curs 1930-1931, i Manuel Mateo Martorell, professor de química, ho féu entre 1930 i 1936. L'any 1931 en seria director.

²⁶ Maurici Fius i Palà (Manresa, 1864-1920). Alcalde republicà i progressista de Manresa, va fundar l'any 1902 l'Escola d'Arts i Oficis, amb l'objectiu de crear una institució de caire cultural i docent que tingués la finalitat de donar resposta a les necessitats d'instrucció i formació de les classes

el Dr Marsenyach en representació de l'Arxiprest, Rd. Mestres, etc.. Presideix l'acte el concejal Sr. Escuder. Conferència molt interessant; de sis llibres que he llegit, influència de la lectura en la seva formació cultural. Cares d'homes de quaranta anys en escoltar-la esdevenen rostres d'infants. Dinem les dues bibliotecàries i ella i la seva mamà a l'Hotel Mundial i fem juntes el viatge a Barcelona. És una persona deliciosa.

13-10-30 Moltíssims lectors grans i petits, aquests mouen bastant soroll. Els diaris porten la ressenya de la festa del llibre.

14-10-30: Endreço calaixos, retallem les ressenyes dels diaris referent a la festa del llibre. Quin enrenou deixa tot això.

15-10-30 Vaig a Sallent a la tarda, veig la Sra. Sancho i tinc una alegria, parlem força rato. També veig la Srta. Bultó, que està per uns dies a la Biblioteca. Ja hi tenen instal·lada la calefacció central.

21-10-30 Vénen moltíssims nens, és precís que llegeixin un sol llibre. Porten un moble per a revistes.

22-10-30 Carta a la Srta. Montaner, demanant targes per al servei de préstec i carta a la Srta. Pilar Herp, demanant llibres en préstec. De l'Ajuntament porten el llibre *de Les Batalles del Bruch* de Soler i Terol. Pago la factura del dinar del dia de la Festa del Llibre, 29'15 ptes.

25-10-30 Ahir per ser el natalici de sa M. la Reina, la Biblioteca va estar tancada. Avui dissabte hi ha molt préstec: surten 45 llibres. Carta de la direcció dient [que] posem l'horari a la porta exterior sota un vidre biselat. Pago una factura a Farré, per l'arreglo de la sala el dia de la Festa del Llibre, 9'85 ptes.

[23/10/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què l'insta a posar l'horari de la Biblioteca a la porta.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

26-10-30 Diumenge, molts lectors a préstec, 35. A la sala de lectura també.

---

treballadores. L'Escola es va instal·lar en una part de l'edifici de l'antic col·legi de Sant Ignasi (actual Museu Comarcal de Manresa) i hi va romandre fins a les acaballes de la guerra civil.

²⁷ Narcís Masvidal i Puig era un professional de prestigi que també impartí docència al col·legi de Sant Ignasi de Manresa. És autor de l'obra *Escuela de Artes y Oficios, Agricultura e Industrias de Manresa* (1906) i de diverses memòries anuals sobre el funcionament d'aquesta institució educativa.

29-10-30 [...] De lectors en vénen forces, sobretot no minva la constància dels nens.

NOVEMBRE

1-11-30 Tot Sants. La Biblioteca només s'obre al dematí.

3-11-30 Dia dels morts. La Biblioteca només s'obre al dematí. Vénen poquíssims lectors. Arriben pel recader dos jocs de cartells per les estanteries en català.

4-11-30 S'acaben les estadístiques d'octubre. En préstec surten quaranta vuit llibres.

5-11-30 [...] Molts nens.

6-11-30 [...] No vénen avui tants nens.

8-11-30 [...] Comprem una ratera doncs fa uns quants dies veiem indicis de rates.

9-11-30 Diumenge. Molts visitants a més dels lectors. A última hora els visitants ens fan tancar una mica tard. [...]

11-11-30 Comencem a fer una Guia de lectura per a Nadal. Busco cançons en els llibres de cançons populars catalanes. És un fet curiós el d'un nen que ha pres en préstec un llibre, *Recetario del automovilista*;²⁸ aquest nen té sols 12 anys i sembla que n'ha tret profit.

12-11-30 [...] Al tancar la Biblioteca perseguim una rata; no sé com ho farem perquè per ara no hi val ni ratera, ni polvos.

13-11-30 Traiem tots els calaixos dels mobles del despatx i en fem bona espolsada i tria de papers. [...]

15-11-30 [...] Continuo buscant cançons per a la Guia de lectura. Miro *l'Arxiu de tradicions populars catalanes* d'en Valeri Serra i Boldú,²⁹ per a veure si hi ha coses de Nadal.

---

²⁸ Aquest manual escrit per Louis Baudray de Saunier era una col·lecció pràctica de procediments, consells, secrets de taller i reparacions d'urgència d'automòbils.

²⁹ Valeri Serra i Boldú (1875-1938). Un dels estudiosos del folklore català més destacats. La publicació dels seus treballs permeté la salvació d'una part significativa del llegat cultural popular de les terres de parla catalana.

16-11-30 Diumenge, forces lectors a pesar de que es ballen sardanes; tenen la mala costum de venir per al préstec a última hora.

18-11-30 Ahir dilluns i avui dimarts han vingut molts lectors, sobretot a la tarda. M'ho diu la Srta. Múnera ja que jo dilluns faig festa i dimarts resto a Barcelona retinguda per la vaga general.

19-11-30 Vaga general a Manresa. La Biblioteca té de romandre tancada.³⁰

20-11-30 A la tarda també està tancada per la mateixa causa que el dia anterior.

22-11-30 Portem un gat per a veure si acabem amb les rates. Vénen bastants lectors de cinc a set, però no de set a vuit, ja que hi ha sardanes. Per correu arriba [el] *Calendari del Pagès* publicat per l'Institut agrícola català de Sant Isidre.³¹

23-11-30 Diumenge; molts lectors a la sala de lectura i al préstec 42 llibres.

25-11-30 [...] Ve el fuster a posar els lletreros a les estanteries (catalans) i l'horari a la porta exterior de la Biblioteca. Faig fer una fusta per a que les portes ajustin i no entrin rates. [...] Porto un anuari de la Biblioteca Popular a l'Alcalde i li demano calefacció per als diumenges.

26-11-30 La Srta. Múnera i la Maria fan repàs del 6; és llarg, no l'acaben. Continuo amb la guia de lectura de Nadal.

27-11-30 [...] Vénen, además de nens, molts treballadors de la fàbrica de pneumàtics Pirelli,³² que està en vaga fa tant de temps; dóna bo de veure'ls llegir.

---

³⁰ Les vagues i protestes populars eren cada cop més freqüents ateses la precarietat social i econòmica d'una part important de la població i la creixent demanda d'un canvi de règim. En aquest cas, però, el motiu de la vaga era un accident laboral, l'esfondrament d'una casa en un carrer de Madrid, que va provocar algunes víctimes. Els obrers de la construcció (uns 50.000) van deixar la feina. Els enfrontaments dels manifestants amb la policia van provocar quatre morts i trenta ferits. La federació del ram de l'Edificació va acordar fer una vaga general. La vaga a Catalunya fou convocada i seguida a moltes poblacions com a protesta pels fets esdevinguts a Madrid. El Sindicat Únic va afirmar que no desconvocarien la vaga fins que el governador no reconegués els sindicats.

³¹ Associació de propietaris agrícoles fundada l'any 1851. És l'associació agrària més antiga d'Espanya. Aglutina la majoria de perfils empresarials agraris i empreses vinculades estretament amb l'economia rural de Catalunya.

³² El sindicalisme obrer solia estar més ben organitzat a les grans empreses. En aquest cas ja feia dies que els obrers s'havien reincorporat a la feina, excepte els treballadors de la fàbrica Pirelli.

28-11-30 [...] A pesar de ploure molt, vénen bastants lectors, sobretot infants, als quals fa algun temps se'ls hi ha despertat afició a venir a la Biblioteca.

30-11-30 Primer diumenge que tenim calefacció; tot i ser la fira de Sant Andreu, vénen bastants lectors.

DESEMBRE

1-12-30: [El diari] "Patria" porta un article fent referència a la nostra col·lecció. El jove Alfons Lladó regala un llibre de Clovis Eimeric³³, *El Mas de les Eures*.

2-12-30 Fem les estadístiques d'aquest mes passat. De la Biblioteca de Catalunya arriben quatre llibres en préstec.

3-12-30: [...] És l'últim dia de la fira de Sant Andreu; se sent més soroll de pianos de maneta i cants; vénen pocs lectors.

5-12-30 Desvetllament, matinada; la Biblioteca és com si es despertés; durant quatre o cinc dies, els de la fira, ha estat com mig adormida, avui vénen forces lectors.

7-12-30 Diumenge, bastants lectors. A la biblioteca s'hi està bé, hi ha bona calefacció.

8-12-30 Dia de la Puríssima; també vénen bastants lectors, més que ahir potser.

10-12-30 Carta del Laboratori general d'assaig i condicionament de la Diputació remetent un cartell per a difondre els serveis de dita entitat. Vénen bastants lectors. [...]

11-12-30 Comencen a venir lectores de l'Institut a demanar llibres per a fer els treballs de vacances.

12-12-30 Dia animadíssim, surten com l'any passat molts llibres de història per a els treballs de vacances dels estudiants. [...] Ve un corredor de la editorial Proa recomanant comprem llibres de la "*Biblioteca a tot vent*". Aquest senyor és cunyat de la srta. Casadevall, Bibliotecària auxiliar a l'Escola del Treball.

---

³³ Pseudònim que utilitzava l'escriptor Lluís Almerich i Sellarés (Barcelona, 1882-1952).

14-12-30 Diumenge, després de molts dies de no haver vist el sol, torna aquest a deixar-se veure una mica; vénen molts lectors en préstec i a la sala de lectura.

16-12-30 Ahir dilluns, i segons em diu la Srta. Múnera, varen venir forces lectors. Avui dimarts, degut a la mitja vaga i a l'estat de Guerra,³⁴ a la intranquil·litat reinant, tanquem més aviat al vespre.

18-12-30 [...] Vénen avui lectors estudiants, també obrers. D'obers n'han vingut molts al dematí, a la tarda no tants, doncs molts han retornat al treball.³⁵[...]

19-12-30 La Srta. Múnera registra els llibres rebuts. Vénen en préstec 52 lectors i es deixen 56 llibres; com que ara a tots els col·legis i Institut fan festa, aprofiten el temps per a llegir. Comencen a demanar cançons de Nadal per a cantar al Pessebre.

20-12-30 La Srta. Múnera continua registrant els llibres, la Maria els segella. [...]

21-12-30 Diumenge, molts lectors. Fa goig la Biblioteca; cataloguem alguns dels llibres nous per a que puguin endur-se'ls en préstec. Carta de la direcció dient [que] enviem els anuaris rebuts ahir i una carta adjunta enviant-nos invitació per a la VIII reunió de Bibliotecàries que es celebrarà el dia 23.³⁶

[20/12/1930. Carta de Jordi Rubió a Pilar Bertran en què li comunica la reunió anual de les bibliotecàries.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

22-12-30 Retornem a la Biblioteca de Catalunya 3 llibres que teníem en préstec. [...] Envio la clau de la biblioteca a l'Ajuntament.

---

³⁴ Fets paral·lels al pronunciament de la guarnició de Jaca que havia proclamat la República. El moviment fracassà i els capitans de l'exèrcit Fermín Galán i Ángel García Hernández van ser condemnats a mort per un consell de guerra i afusellats. El rei Alfons XIII no va voler commutar les penes.

³⁵ La caserna del Carme envià a la premsa local una nota del capità general de Catalunya en què s'ordenava la reobertura de les fàbriques i la crida a la feina.

³⁶ A partir del 1930 es reprendran les reunions anuals de bibliotecàries, com una eina per coordinar i posar en comú tot allò que ajudés a funcionar millor les biblioteques i a fomentar la lectura.